

Vanliga nyttoorganismer

Towe Backman

Tabellen anger nyttoorganismernas krav gällande temperatur och fuktighet för att populationen ska utvecklas väl. Luftfuktigheten är i allmänhet högre i växternas mikroklimat än vid mätstationen. Skuggningsmedel kan med fördel användas för att upprätthålla luftfuktigheten senare under säsongen.

i prydnadsväxtodling

Doser att sprida ut preventivt och kurativt är allmänna rekommendationer. För arter som är känsliga för en viss skadeinsekt, välj den större dosen. Så även vid svåra angrepp, då också de här rekommenderade doserna kan överskridas. Överdosa hellre, i synnerhet vid högre odlingstemperaturer då skadeinsekterna utvecklas snabbt. *A. limonicus* och *A. montdorensis* samt *Macrocheles* är så pass nya predatorer att det inte finns mycket erfarenheter av dem i krukproduktion.

Nyttoorganism	Storlek, mm	Bekämpar	Temperatur	Luftfuktighet	Preventivt	Kurativt (vid angrepp)
Rovkvalster – de här arterna lever också på pollen i kulturer med riklig pollenbildning (förutom spinnrovkvalstret)						
<i>Amblydromalus limonicus</i>	0,4	1 och 2 larvstadiet av trips, ägg och larver av mjöllus	>13°C, opt. 20 °C	ägg känsliga för låg luftfuktighet, min. 65 %	50 st./m ² en gång	100–250 st./m ² 3–5 ggr
<i>Amyloseius barkeri</i>		dvärgkvalster (även andra)	lägre temp. än <i>N. cucumeris</i>	ägg känsliga för låg luftfuktighet	100 st./m ² 1–2 ggr	100 st./m ² var 2–4 vecka
<i>Neoseiulus californicus</i> (syn. <i>Amblyseius</i>)	0,4	växthusspinnkvalster, dvärgkvalster	opt, 25–30°C, min. 13°C, max. 40°C	klarar 50 %	25 st./m ² eller 1 påse/2,5 m ²	100–200 st./m ²
<i>Neoseiulus cucumeris</i> (syn. <i>Amblyseius</i>) tripsrovkvalster	0,4	trips 1:a larvstadiet, dvärgkvalster	15–30°C, dagtemp. regelbundet >20°C	min. 65%, rekommenderat > 75%	1 påse/2,5 m ² eller 50–100 st./m ²	1 påse/1–2,5 m ² var 4 vecka eller 100–250 st./m ² med 1–2 veckors mellanrum
<i>Amblyseius montdorensis</i> (syn. <i>Typhlodromips</i>)	0,4 ljus	1:a larvstadiet av trips, mjöllus, dvärgkvalster	dagtemp. regelbundet >20 °C	vid > 70 % kläcks 50 % av äggen		
<i>A. swirskii</i>	0,4	mjöllus, trips (växthusspinnkvalster)	dagtemp. regelbundet >20°C, opt. 25–28°C, min. 15°C, max. 40°C	(60–)70–90 %	1 påse/2,5 m ² eller 25–50 st./m ²	1 påse/1–2,5 m ² var 4:de vecka eller 50–100 st./m ² med 1–2 veckors mellanrum
<i>Phytoseiulus persimilis</i> , spinnrovkvalster	0,6	växthusspinnkvalster	20–28°C, min. 15°C, max. 32°C	(>60–)75–85 %	2,5 st./m ²	6–50 st./m ² med 2–3 veckors mellanrum
Rovkvalster som lever i växtunderlaget – är allätare och kan därför bilda en bestående population						
<i>Hypoaspis miles</i> eller <i>H. aculeifer</i>	0,5–1	sorgmyggor, tripspuppor	min. 12–15°C	fuktigt substrat	100 st./m ²	200–500 st./m ²
<i>Macrocheles robustulus</i>	0,6–0,8	som <i>Hypoaspis</i>	min. 15 °C	fuktigt substrat	50 st./m ²	250 st./m ²
Parasitsteklar						
<i>Aphidius colemani</i>	ca 2	små bladlöss, t.ex. persik- och gurkbladlus	se <i>A. ervi</i>			
<i>Aphidius ervi</i>	4	stora bladlöss, t.ex. strimmig och fläckig potatisbladlus	opt. 18–30°C, min. 10°C, max. 30°C		1 bladlusbank/1000 m ² 0,15–0,5 parasitsteklar/m ² varje vecka	1 bladlusbank/1000 m ² eller 1 parasitstekel/m ² varje vecka minst 3 ggr
<i>Encarsia formosa</i>	0,6	mjöllus	min. 12–15°C, max. 38°C, opt. 20–27°C, söker dåligt vid <18°C	>70 %	1,5–3 nymfer/m ² med 1–2 veckors mellanrum	3–10 nymfer/m ² , minst 3–5 veckor
Nematoder och svamppreparat – Följ instruktionerna för tillblandning väl för en optimal effekt						
<i>Steinernema feltiae</i>		sorgmyggelarver, tripspuppor	i växtunderlaget 18–25°C min. 10°C, max. 30°C	jämn fuktighet	0,5–1 milj./m ² vid krukning, kan förnyas efter 10 dagar	
<i>Paecilomyces fumoroseus</i> PreFeRal		mjöllus, även vuxna		> 70 %	inget vätmedel, pH i vattnet 4–7	
<i>Verticillium lecaani</i> -svamp Mycotal		mjöllus, trips	18–28 °C	med Addit-vätmedel minst 70 %, utan vätmedel > 80 %	pH i vattnet 6–7	besprutning 1 x i veckan, 3–4 ggr
Källor: www.koppert.nl, www.biobest.be, www.biotus.fi samt boken Knowing and recognizing, utgiven av Koppert 2002						